

GAZETA LWOWSKA.

We Srodę

N^{ro}. 4.

9. Stycznia 1822

Wiadomości krajowe.

Sprzymierzeni Monarchowie Europy, przekonani o przyjaznym wpływie na pomyślność ich ludów pochodzącym z zupełnej iako tylko być może wolności żeglugi, zgodzili się przy końcu aktu Kongressu Wiedeńskiego w d. 9. Czerwca 1815 na artykuły poczynwszy od 108 do 116, wraz na główne zasady, podług których wolno ma być tym Rządóm, których kraie przerynia jedna lub więcej rzek, wniść między sobą w szczególne układy dla przywrócenia na takich wspólnych rzekach wolnej żeglugi.

Na posadzie tych oznaczeń, C. R. tajna, nadworna i Stanu Kancellaria i C. K. Kommissya nadworna handlowa, która mocą powierzzonego sobie przez N. Pana środkowego kierowania sprawami ściągającami się do wzrostu narodowego przemysłu, handlu i żeglugi w całej Monarchii, starała się od owej epoki nieustannie i za porozumieniem się zastosować także wspomniane oznaczenia do ważnego dla wielkiej części Niemiec handlu na rzece Elbie, której wolność żeglugi od wieków napróżno spodziewano się. Na ten koniec przedsięwzięto wszelkie przygotowawcze układy, oraz korzystano z pierwszej chwili przyjaznej, aby wniść w potrzebne porozumienie się z innymi Państwami nad brzegami Elby położonemi iako to: z Prusami, Saxonią, Hannoverem, z Danią dla Xięstw Holsztyńskiego i Lauenburskiego, z Xięstwem Meklenburg-Szweryńskim, z trzema domami Xiążąt Anhalcko-Bernburskich, z Xięstwem Köthenskim i Dessauskim, tudzież z wolnym miastem Hamburgiem należącym do Związku.

Tak tedy w roku 1819 udało się w Dreźnie zwołać pełnomocników wspomnianych, i jednakowemi uczuciami ku tak dobroczynnemu i wysokiemu celowi napelnionych Rządów; którzy pełnomocnicy zebrawszy się poruczyli jednomyślnie przewodnictwo Ces. Austriackiemu pełnomocnikowi, a przejęci ważnością swojego poselstwa, iako też ożywieni rzadkim duchem zgody i obopólnego zaufania, nakoniec po

których pokonanych trudnościach, podpisali w 23. Czerwca t. r. dla urządzenia żeglugi na rzece Elbie stosownie do uchwał Kongressu Wiedeńskiego, złożoną z 33. art. Ugode, której ratyfikacye od wszystkich Państw nadbrzeżnych teży rzeki nastąpiły i w d. 12. t. m. podobnie w Dreźnie uroczyste zostały wymienione. Podług treści tego aktu żeglugi, który niebawnie w całej zupełnej treści publicznie ogłoszony zostanie, rzeka Elba jest za wolną uznaną; szyprowie każdego z nadbrzeżnych Państw będą mogli wypływać wolno ze wszystkich punktów Elby aż na morze; i gdzie onym ich dobro wskaże, mogą brać tam i na powrót ładunek; podróży ich nie wstrzymna na całej Elbie żadne prawo zmuszające do płacenia haraczu lub składania towarów; żadne przywileje cechów szyprowych, żadne prerogatywy iakiegokolwiek miast korporacyi nie będą obowiązywały wolnego szypa, który mając własny okręt i onegoż osadę płynie swobodnie z jednego miejsca handlowego na drugie. Urzędy cłowe w liczbie 35, strzegące pierwej brzegów Elby, zmniejszone są na czternaście na całej rzece, płynącej przez dziesięć Państw nadbrzeżnych. Cła, mające niegdy tak szkodliwy wpływ na handel i żeglugę, nie tylko umiarkowano, lecz oparto na starych oznaczeniach, i nie mogą być nigdy podwyższone bez wzajemnego wszystkich Państw porozumienia się. Przedmioty przemysłu i pierwsze potrzeby życia nieznaczące podlegały opłacie. Dawniejsze bezliczne przeglądania ładunku okrętów, po całej Elbie płynących, ograniczone zostały w zupełnym zaufaniu na przeglądzie w jednym Państwie. Wszystkie dowolności urzędników przy pobieraniu należności i przeglądaniu ładunku, zniosły na Elbie należycie rozważone przepisy, zaprowadzono niektóre stosowne policyjne środki, ochraniające rzetelnego szypa od nieprzyzwoitości, a czuwające zato nad nierzetelnym. Nie wolno wznosić żadnych na rzece i przy brzegach, budowli, któreby groziły żegludze, a gdzie się jeszcze znajdują iakie zawady więc takowe, skoro ta u-

mowa zacznie mieć moc obowiązującą powinny być niezwłocznie zniesione. Troskliwość tej ugody nieogranicza się ieno na alepszeniu terażniejszego stanu żeglugi na Elbie. Skoro nowy porządek żeglugi pocnie być skutecznym na tej rzece, nie iedno ieszcze pozostanie do życzenia; nowe doświadczenia pociągają za sobą potrzebę nowych oznaczeń a potrzeby handlu obiawią się wtedy śmiało, kiedy takowy swobodnie prowadzony będzie na wolnej rzece. Dla tego zbierać się będą peryodycznie Pełnomocnicy wszystkich Państw nadbrzeżnych od czasu do czasu; i pierwsze zebranie się nastąpi w Hamburgu po upłynionym roku, aby ku wsparciu tymczasowię osiągniętych przepisów dodadź przywiedzionemu do skutku systematowi Elby nowe i stosowne oznaczenia i systemat ten coraz bardziej ustalić.

Tak doyrzewiają powoli owoce spokojney zgody Państw Związku Niemieckiego, i pewnie potomność uzna z wdzięcznością przynajmniej te mozolne prace Rządów i czynne usiłowania owey kierujący przezorności i pośredniczącego ducha zgody w sprawie narodowey, w której potrzeba było ukończyć krzyżujące się sprawy prywatne, usunąć dawne zwyczaje i przesady, co też rzeczywicie Państwa nadbrzeżne ze stałością dopełniły; duchowi temu winne są Niemcy iednę z posad przyszley pomysłności, która zapewne po długoletnich pełnych ucisku stosunkach, tylko powoli może się wnosić, a której nad każdą ludzką władzą, nad każdy niecierpliwy pocisk i popęd, zgodny duch życzliwości zapewnia więcej pocieszny wzrost w biegu kształcącego się czasu.

(Dokończenie nastąpi.)

Jego Cesarzka Mość uchwałą Swoją najwyższą z d. 10. Grudnia z. r. raczył Radcę gubernialnego Administratora C. K. połączonych Administracy w Tyrolu, Fryderyka Hrabiego Wilczka, mianować rzeczewistym Radcą nadwornym C. K. powszechney Kamery z przeznaczeniem mu mieysca w C. K. Ministryum Skarbu.

Wiadomości zagraniczne.

Portugalia, Brazylia i Algabria.

W Londynie odebrano na d. 11. z. m. z Pernambuku wiadomości, dochodzące do d. 27. Października. Tameczny stan rzeczy odmienił się miał znacznie w skutek nadesztych rozkazów z Lizbony, wydanych stosownie do wyroków Stanów. Rozkazy te opiewają: 1) Gubernator (D. Luis do Rego Baretto) bę-

dzie odwołany, 2) Kollegium wyborców mianować powinno Rząd tymczasowy, 3) Milicya będzie na czas oznaczony rozpuszczona, i 4) woyska Europejskie wsiądą na okręty i powrócą do Europy. Stosownie do owego rozporządzenia przystąpiono do wyboru członków tymczasowego Rządu; wybor ten padł oprócz iednego ma samych Brazylyczyków, którzy pośrednio lub bezpośrednio mieli udział do powstania w roku 1817. Portugalczycy tak są zniechęceni tym wyborem, iż nayznakomitsze rodziny tego narodu, postanowiły opuścić Pernambuco z mieniem i udadź się do Lizbony lub Bahii. Złożony Gubernator popłynął do Europy w d. 26.; tegoż samego dnia wsiadło 80 Portugalczyków na okręt w celu popłynienia do Lizbony. Względem woyska Europejskiego nic ieszcze nieprzedsięwzięto; sądzą atoli, iż popłynie do Bahii, skoro urządzoną będzie dostateczna liczba woyska Brazylyjskiego dla obrony Rządu.

Względem powyższych wypadków zasztych w Pernambuco, zawiera gazeta Angielska: Poczta poranna z d. 15. z. m.: »Okręt Angielski, Tytus, przybyły na d. 18. Grudnia przywoził ważne wiadomości z Pernambuco, dochodzące do d. 25. Października. Często przedsiębrana a zawsze zniszczona rewolucya w Pernambuco, tak nakoniec została uskutecznią, iż względem oney istnienia i trwałości nie masz wątpliwości, ponieważ władze cywilne i woyskowe tegoż miasta ogłosiły dobrowolnie że niepodlegają władztwu Portugalskiemu. Zdaie się, iż Gubernator Portugalski Baretto czynił wszystko dla oparcia się; atoli nakoniec musiał opuścić miasto. Za nim udało się wielu Portugalczyków. Od tego czasu naczelnicy rewolucyi ułożyli Rząd narodowy dla całej prowincyi. Widoczną iest rzeczą, iż wystany uiedawno z Lizbony Gubernator przybędzie za późno do przywrócenia panowania matki oyczyny; można nawet mniemać, że skutek rewolucyi w Pernambuco zachęci do naśladowania inne prowincye, i że nakoniec cała Brazylia odpadnie od Portugalii.«

Hispania.

Gazety Paryzkie zawierają następujące wiadomości z Barcellony, sięgające do d. 6. Grudnia: »Liczba umarłych wynosi codziennie ieszcze 15 do 20 osób, i zaraza ta zdaie się kończyć; atoli zaledwie oddala się z naszego nieszczęsnego miasta ta straszna klęska, a iedni ciśnie się do niego wściekłość rewolucyina i zagraża onemu nieograniczonem może nieszczęciem. Rozrzucano mnóstwo pism bur-

śownicznych. Wśród takich okoliczności osądził Jeneralny Kapitan za słuszną rzecz osadzić swierdzą 300 ludźmi i opatrzyć ją w zapasy wojenne, gdzie także zamknął się dowódca miasta. Wszystko to wykonano tajemnie; skoro się atoli o tem dowiedziano, milicye każaty uderzyć w bębny i zabrało się blisko 4000 ludzi, przy odgłosie: »Niech giną Serwilek!« Chciano podczaś święta napaść na Montjuich; zamiar ten się nie udał. Milicye wezwaty dowodzców tego zamku i twierdzy do poddania się, otrzymały atoli odpowiedź, iż tego uczynić nie mogą bez rozkazu Jeneralnego Kapitana. Posłano natychmiast Oficiera po te rozkazy, i wśród największego zaburzenia oczekują z niecierpliwością odpowiedzi. Najoptakansze nastąpił wypadki, ieżli odpowiedź nie będzie stosowną do życzeń milicyi. Lud okazuje się bydz rozjątrzonym, i oświadcza iawnie zamiar odparcia Władze, gdyby się pokazały w chęci powrócenia do Barcelony. W Soryi zaszyły także rozruchy podczas wyboru Regidora. Prezesa Zgromadzenia ohryto razami; bito się na noże, i raniono kilka osób. Dla przywrócenia porządku posłano tam milicye, lecz skutek nie iest ieszcze wiadomy. Wszystkich oczy zwrócone są na Riega, który ukazał się na różnych miejscach Katalonii.

Wielka Brytania i Irlandya.

Z Londynu. — Angliia poczyna kosztować owoców systematu Pitta. Nędza oprócz Stolicy nie iest do opisania. W samych nawet okolicach, gdzie nappiękniejszy iest chów bydła, widzą się bydz nad brzegiem przepaści dzierżawcy, którzy podczas, gdy wszyscy cierpieli, oni w najlepszym byli stanie. — Składki na wsparcie Greków wciąż trwają. Nawet poczyna się już takowe zbierać po szkołach.

Francya.

Z Paryża d. 20. Grudnia. — Izba Parów uchwaliła w d. 18. Grudnia, aby Hrabia Valence rozwinął niebawem swoy wniosek: »żądania ustawy, zalecający rozpatrzenie spraw kryminalnych, w przypadkach ustawą nieprzewidzianych«, i słuchała rozwinięcia drugiego wniosku Hrabiego Ferranda, dotyczącego się postępowania Sądu Parów. Przedmiot ostatni odesłano do Kommissyi trudniący się już wnioskiem Hrabiego, względem kompetencyi Sądu Parów. Zdano sprawę z kilku petycyy i Hrabia Simeon został wprowadzony do Izby jako Par nowy.

Xiążę Richelieu wyiechał na dniu 16. Grudnia do dóbr swoich w Normandyi, gdzie

zwykle bawi iego żona. Synowiec iego, Marszałek polny i Kommandant placu Paryża, Hrabia Rochechouart, żeni się z córką bankiera Ouvrad, a Król podpisał w dniu 16. t. m. kontrakt ślubny.

Wszyscy nowy Ministrowie zaięli w dniu 17. Grudnia swoje mieszkania. Penieważ Prefekt Policyy Paryzkiej, P. Anglés, podał również o swoie uwolnienie, zatem miejsce iego zastępnie tymczasowo Sekretarz Prefektury Policyy, P. Fontis.

W dniu 3tym Stycznia poświęcony będzie znowu na kościół katolicki tak nazwany podczas rewolucyy: Pantheon, pod imieniem S. Genowewy, którey przed rewolucyją był poświęcony, a którey święto na tenże sam dzień przypada.

Nowo urządzona przez Lyon do Marsylii i Toulonu linia telegraficzna, zaczęła w d. 9. Grudnia bydz używaną.

Ludność Francyy wynosiła podług urzędowego podania w roku 1820 na 30,407,907 dusz. Urodziło się w roku 1819. 990,023, umarło 786,388.

K r a k ó w.

W dalszym ciągu czwartego posiedzenia Seymu Rzeczypospolitey Krakowskiej d. 6. Grudnia 1821. Sekretarz Seymowy odczytał Izbie Prawodawczej Odezwe Senatu obeymniająca rachunki przychodów i rozchodów funduszu ogólnego z roku etatowego 1820/21, które Kommissyi Seymowo-Skarbowey zakomunikowane zostały. — Odczytany następnie został projekt do prawa ustanawiającego Lotteryyą krajową. — Repr. Słotwiński żądał, ażeby projekt ten komunikowany był Kommissyi Prawodawczej do opinii, czyli Lotteryy doradza dobro publiczne. — Marszałek Seymu oświadczył, iż projekt o Lotteryyi jako obeymniący obiekt Skarbowy, należy do Kommissyi Skarbowey. — Repräsentant Słotwiński przedstawiając, iż projekt zaprowadzenia Lotteryy pod względem oznazenia Summy w przychodzie należy do Kommissyi Skarbowey, utrzymywał iednak, iż zastanowienie się czyli projekt oparty iest na zasadach dobrych, oraz pod względem oznazenia stosunków i praw obydwóch stron należy do Kommissyi Prawodawczej. — Repr. Mąkolski z Art. 122. Statutu Urządzącego Zgromadzenia polityczne wnosił zawcześne rozważenie projektu o Lotteryyi, tudzież, aby niektóre wyrazy w projekcie nie miały miejsca. — Repr. Kozłowski popierał wniosek Repr. Słotwińskiego. — Repr. Hr. Wodzicki wniosł, iż Lotteryya nie stanowi podatku, pod względem przychodu należy do Kommissyi

Skarbowey, Kontraks zaś zawarty będzie podług form prawa. — Repr. Słotwiński obstawał przy wniosku przesłania projektu tak Komissey Skarbowey iako i Prawodawczey. — Gdy niebyło jednomyślności przystąpiono do kreskowania i przez skutek większości kresk 26 przeciwko 11 postanowiono projekt o Lotteryi przesłać do opinii Komissey Skarbowey. — Sekretarz Seymowy czytał dalsze projektu Senatu. — Projekt do prawa przepisującego postępowanie przy zajmowaniu własności prywatnych na użytek publiczny, po odczytaniu postanowiono zakomunikować Komissey Prawodawczey do opinii. — Względnie tego projektu Repr. Kozłowski przymówił się i wystawił potrzebę zaprowadzenie wprzod hipoteki. — Repr. Mąkowski iako Członek Komitetu Prawodawczego doniósł Izbie, iż projekt o hipotece jest wygotowany przez Komitet Prawodawczy i przesłany został Senatowi dla przedstawienia pod decyzją zalimitowanego nadzwyczajnego Seymu Prawodawczego. — Repr. Kozłowski utrzymywał, iż decyzja projektu o hipotekach potrzebuje być przedstawioną teraźniejszemu Seymowi. — Repr. Mąkowski znajdując w projekcie do Budżetu rozchodów położony wydatek na hoszta uregulowania Ksiąg hipotecznych i wyszukiwanie tytułów własności umniał to iako środek zapewniający pożądaną regulacją hipotek, decyzją jednak projektu o hipotekach iako w materji połączoney z Kodexem Cywilnym, uważał być właściwą tylko samemu Prawodawczemu Seymowi iako na ten cel postanowionemu. — Tegoż zdania był Repr. Słotwiński. — Repr. Librowski z Art. 10. Konstytucyi dowodził, iż jeden tylko Seym Grudniowy rokrocznie jest znany. Seym nadzwyczajny z Art. 12. Konstytucyi jest tylko Komitetem Prawodawczym, a tak decyzja projektu o hipotekach należy właściwie tylko do Seymu zwyczajnego, wyraził obawę przewłoki, gdyż owoce Komitetu redakcyi Kodexów nie są dotąd ukończone. — Repr. Kozłowski obstawał przy wniosku, ażeby Izba Prawodawcza zażądała od Senatu inicjatywy projektu o hipotekach, dla decyzji na teraźniejszym Seymie. — Marszałek Seymu wezwał przeto Repr. Kozłowskiego, ażeby wniosek swój złożył na piśmie, dla przesłania go Senatowi. — Repr. Soczyński zabrawszy głos dowodził, iż projekt zaięcia własności prywatney jest przeciwny Art. 23. Konstytucyi. — Repr. Mąkowski obiaśniał, iż projekt zaięcia własności prywatney na użytek pu-

bliczney obejmując w sobie wynagrodzenie własności zaiąć się mającey, nie może być wzięty za przeciwny Art. 23. Konstytucyi, gdyż tym Art. zaięcie własności prywatney Obywateli na Skarb zabronione jest w tem rozumieniu, gdyby zaięcie bez wynagrodzenia następować. — Repr. Słotwiński popierał wniosek Repr. Soczyńskiego. — Marszałek Seymu z względu na Art. 127. Statutu Urządzącego Zgromadzenia polityczne z wnioskami iakie względzie projektu odczytanego zasły odesłał Reprezentantów do Komissey Prawodawczey, a po odbraniu opinii teyże Komissey nastąpi rozważa Izby nad przyjęciem lub odrzuceniem projektu. — Poczem Sekretarz Seymu odczytał Izbie Prawodawczey uwiadomienie Senatu, iż do zniesienia się z Komisseyi Seymowemi delegował z swey strony Senatorów, to jest: do Komisseyi Kwalifikacyjney, Senatorsa Linowskiego; do Komisseyi Skarbowey, Senatorów, Kucińskiego i Sobolewskiego, a do Komisseyi Prawodawczey, Senatorsa Boduszyskiego. — Odczytany nakoniec został projekt do uchwały nakazującej sprzedarż domu pod Nrem. 609. stojącego do funduszu Obłąkanych należącego, którego projekt postanowiono przesłać Komisseyi Prawodawczey do opinii, a Marszałek Seymu odroczył Posiedzenie do dnia następnego 7. Grudnia 1821.

Królestwo Polskie.

Z Warszawy. — Dnia 1. z. m. otworzoną została dla publicznego przejazdu, nowo ukończona droga od Pragi przez Grochów za Miłośną w przeciagu mil trzech. Jest ona i mocno i pięknie zbudowana. Z wierzchołka góry pod samą Miłośną jest teraz widok nader wspaniały; o mil dwie widać Warszawę, linia drogi idzie na dół całą milę przez las, w końcu tey linii spoczywa oko na kościele Ś. Alexandra.

Dyrekcya Jenerałna Poczty Król. Polsk. obwieściła, iż troskliwa o wygodę podróżnych przy teraźniejszych taranności furazów zniżyła ceny Extra-Poczty, to jest, nie po dwa Złote na milę, iak dotąd, lecz po półtora Złotego płacić się będzie. — Wyszło także urządzenie względem opłaty tryngieltów postyllionom.

Hrabia Ostermann-Tolstoj, Jenerał Komenderniacy W. Rossyi przybył do Warszawy. Officerowie tamteyszey załogi wszelkich stopni byli mu przedstawieni.